

Izbija vsak dan razen nedelje in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

Credulinski in upravljalni prostori: 2637 E. Lawrence av.
Office of publication: 2637 E. Lawrence av. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIII. Cena lista je \$4.00. Registered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 23. marca (March 23rd) 1920. Subscription \$4.00 Yearly. STEV.—NUMBER 69.

PROPAGANDA ZA POVIŠANJE VOZNE JE ZE PRIGELA.

NAJBREŽ SE POVIŠA VOZNA ZA PETDESET ODTOTKOV.

To so dobrote, ki jih ima ljudstvo od privatne kontrole železnic.

Washington, D. C. — Propaganda za povišanje voznine na železnicah je že pričela. Seveda ta propaganda ni odprta in odkritosrečna. Gospodje ne naglašajo v prvi vrsti, da se voznina poviša, ker nova železniška postaja garantira delničarjem po 5 1/2 odstotkov izplačila na vloženi kapital v podobni profita ali dividende, ampak pravijo, da bo povišanje voznine zakrivilo povišanje mezd.

Nasprotniki privatne kontrole so povdarjali, preden je bila predloga sprejeta, da bo voznina povišana, kar pomeni toliko, da se zopet življenski potrebščine podraže. Mr. Plumb, oče načrta za nacionalizacijo ameriških železnic, je dokazal strokovnjaško in s številkami, da se to zgodi. Zdaj, ko je postava sprejeta, prihajajo velenizistični listi in pripovedujejo, da se to zgodi, kot orodje železniških magnatov na naglašajo, da je povišanje mezd v prvi vrsti krivo, da se poviša voznina na železnicah.

Seveda navajajo še druge razloge, ali molče le o faktu, če bi železnice ostale trajno pod železniško kontrolo in bi se končno nacionalizirale po Plumbovem načrtu, da bi se voznina ne povišala, ampak bi se najbrž znižala.

Velenizistični listi namigujejo, da bo treba povišati voznino za petdeset odstotkov, za temi namigovanjem pa stavijo vprašanje in dolajajo, da za pet in deset odstotkov se mora voznina povišati. Ta namigovanja povedo, da postojni fakt, da smo pred povišanjem voznine in seveda pred podražanjem življenskih potrebščin.

NAJNOVEJŠA: D'ANNUNZIO PRIPRAVLJA REPUBLIKO NA REKI!

London, 22. marca. — Iz Rima poročajo, da se tam govori, da namerava Gabriel d'Annunzio proklamirati neodvisno republiko na Reki.

SAMOSTAN POGOREL DO TAL.

Wilkesbarre, Pa. — Pogorel je samostan usmiljenih sester. Ena nuna je izgubila svoje življenje v požaru, devet nun je pa zadobilo težke poškodbe. Nekatere nune so poskakale iz zgornjih nadstropij v mreže, ki so jih zdolaj razprostri.

REKA NARAŠČA.

Madison, Ind. — Reka Ohio narašča in razposlana so bila svari. Reka prestopa bregove in poplavi nižave. Svarilo je bilo razposlano, da se ljudje ob neki pravočasno umaknejo nevarnosti. Ljudje pričakujejo, da reka narašča petdeset čevljev nad normalo. Tako visoke vode ni bilo od leta 1913.

GARY GRADI NOVO DELAVNICO.

Gary, Ind. — Jeklarski trust, kateremu predseduje Gary, gradi novo delavnico v jeklarni, ki bo stala dva miliona in pol dolarjev. V nji bo delalo do pet sto delavcev. Jeklarske so preobložene z naročili, ker so lani zaozdale z naročili zaradi stavke jeklarskih delavcev.

ALIJANCA MED JUGOSLAVIJO, BOLGARIJO IN GRŠKO?

Bukarešt, Rumunija. — Tukaj poročajo, da je bolgarski kralj Boris sprožil gibanje za alijanco med Bolgarsko, Jugoslavijo in Grško z namenom, da se omenjene države zavarujejo proti boljševizmu in poravnajo spore radi mej. Snuje se tudi gospodarska alijanca med Rumunijo, Bolgarsko in Italijo.

KAJ STORI SENAT PO OBSODBI NEWBERRYJA?

Newberry pravi, da ostane še senator.

Washington, D. C. — Obravnava pred porotniki v Grand Rapidsu je končala z obsodbo senatorja Truman H. Newberryja. To je znana reč, ki ne potrebuje daljše razlage. Ali med političarji se je zdaj pojavilo drugo vprašanje, ki je za Newberryja in volice bolj važno kot pa senatorjeva obsodba. Kaj stori senat, ali izključi Newberryja iz senata, ali ostane senator, vprašujejo političarji in ljudstvo.

Senator Newberry bo najbrž apeliral proti obsodbi, saj tako je soditi po njegovi izjavi, v kateri pravi dobesedno: "Zastopal bom nadalje ljudstvo v zveznem senatu, ki me je izvolilo. Nimam osebne želje, da se vsilim v senat, toda ostal bom nadalje član, dokler senat sam ali pa najvišje sodišče ne odloči drugače."

Iz teh besed sledi, da bo Newberry apeliral in da misli, da je upravičen v senatu, dokler ga senat ne izključi in najvišje sodišče ne odloči drugače.

V političnih krogih pravijo nekateri, da se z Bergerjem ni ravnilo tako. Tudi on je apeliral na višjo instanco, toda zbornica ni priznala njegovega sedeža, dasi ravno je njegov progresivni političar, medtem ko je njegov kolega Newberryja navaden, torej težji. Če bo senat v zadevi Newberryja drugače postopal, kot je zbornica v zadevi Bergerja bo ljudstvo sodilo, da se meri z dvojno mero. Tako igra je pa nevarna, pravijo političarji, ker smo v letu volitev in ljudstvo ne bo pozabilo do jeseni, kako je senat odločil. Seveda zdaj se nihče ne ve, kako bo senat v tej zadevi postopal, ker se ni bila podana nobena odločilna izjava od strani senata.

Če senat proglasi, da je senator Newberry izgubil svoj sedež in prepusti gubernorju Michiganu, ki je republikanec, da imenuje njegovega namestnika, tedaj ostane situacija v senatu nespremenjena, ker bo gubernor seveda imenoval republikanec senatorjem. V senatu ostane 49 republikancev in 47 demokratov.

Položaj se pa popolnoma spremeni, če Ford, Newberryjev protikandidat, postane senator, tedaj bo v senatu 48 republikancev in 48 demokratov.

ROPARSKI NAPAD.

New Albany, Ind. — Ko se je mrs. Warner zgodaj zjutraj probudila, je slišala ropot v sosedni sobi. Poklicala je soprugo in ga opozorila na ropot. Warner je vstal in planil v bližnjo sobo, v tem trenutku je pa neznan vlomilec oddal nanj strel, ki ga je zadal v trebuh in težko ranil. Vlomilec je na to pobegnili, toda zgrabil je klobuk. Na oknu se poznajo tudi odtisi njegovih prstov.

NEZNAN ZAMOREC JE NAPADL ZENSKO.

Fort Wayne, Ind. — Neznani zamorec je napadel mrs. S. Betz in jo težko ranil, ko se je vračala do svojega doma. Šest oseb je bilo ubitih na mestu, štiri osebe so zadobile tako težke poškodbe, da najbrž ne bodo okrevale, več oseb je pa zadobilo bolj lahke poškodbe.

NESELJENIŠKA PREDLOGA PRIDE KMA-LU PRED KONGRES.

PREDLOGA JE SPLOŠNA SUGESTIJA IN NE ABSOLUTEN NAČRT.

Če bo sprejeta nespremenjena, bo naseljevanje prepovedano za dve leti.

New York, N. Y. — Kongresnik Johnson, predsednik naseljeniškega in naturalizacijskega zborniškega odbora, skliče kmalu seje tega odbora, da razpravlja o predloženih naseljeniških predlogih. Predsednik namerava vzeti za podlago diskuzije predlogo H. R. 12320, ki je bila predložena 4. februarja. Odbor in predsednik ne smatrate te predloge za absoluten načrt, ampak le za podlago diskuzije. Neki odstavek se glasi, da petnajst dni po sprejetju predloge preneha naseljevanje tujcem v Ameriki. Izjema velja le za vladne uradnike, turiste, trgovce in industrijalce, duhovne ali verske učitelje, dijakke itd.

Slišajo se glasovi, da odbor ni naklonjen temu odstavku v originalu, ampak večina je za to, da se dovolj naseljevanje, toda to naseljevanje mora biti tako urejeno, da se lahko med izseljeniki izbirajo. Preden se odbor odloči za priporočev predloge, uvede zaščitne, da bodo zagovorniki in nasprotniki naseljeniške predloge imeli priliko zagovarjati svoje stališče.

Nekateri političarji pravijo, da je odseka večina le proti izključitvi neželjenih izseljenikov. Kaj ta beseda "neželjeni" pomeni, ki ima zelo širok pojem, in se da tolmačiti na različne načine, pa ne povedo.

Na pr. mnogo se povdarja, da ne smemo imeti razredne zakonodaje. Kaj pa je taka postava, ki prepoveduje naseljevanje delavcem? Ali taka postava ne zadene samo delavce?

Marsikatera predloga je bila predložena ob času, ko je bilo navajeno umetno hujskanje proti boljševikom in komunistom, kakor da so Združene države res v nevarnosti pred pošleco ljudi.

Inter-racial Council je sklical za dne 7. aprila konferenco v New Yorku, na kateri bodo razpravljali o naseljeniškem vprašanju. Na to konferenco so povabljeni voditelji tujezemskih ljudstev in častnikarji. Od te konference se pričakuje, da poda pravo sliko o tujezemskih delavcih, ki so razkričani sedaj kot nevarni elementi, da naseljeniški odbor spozna, da je bila ta krivost pretirana.

ZLE POSLEDICE LEKARNARJEVE ZMOTI.

New York, N. Y. — Mrs. Bertha De Kara je umrla, ker je izšla zdravo, ki ga ji je po pomoti napravil lekarnar A. Searls. Lekarnar se je zmotil in ji je dal mesto pravega zdravila hud strup. Na steklenico je sleer pritisnil svatilo, toda ženska ni znala čitati angleščine. Lekarnarja so aretirali. Lekarnar je spoznal zmoto in je telefoniral zdravniku Charlesu Frézyju, da se je zmotil. Predepu je zdravnik prišel na dom bolnice, je že izpila strup in umrla.

BANDITJE SO ODNEŠLI BOGAT PLEN.

Des Moines, Iowa. — Dva maskirana tolovaja sta vlomila v draguljarno S. Kamona in odnesla za \$15,000 draguljev.

ZELEZNIŠKA NEZGODA.

Bellows Falls, Vt. — Štiri milje severno od tukaj sta udarila skupaj na Rutlandovih železniških tovornih in obojni vlak. Šest oseb je bilo ubitih na mestu, štiri osebe so zadobile tako težke poškodbe, da najbrž ne bodo okrevale, več oseb je pa zadobilo bolj lahke poškodbe.

RUSKE SOVJETSKO OTE UJELE 21.000 UJETNIKOV NA KAVKAZU.

London, 22. marca. — Brezčasno uradno poročilo iz Moskve se glasi: "V okolici Noyorosijska je naša armada dosegla reko Kuban in ujela 6000 mož. V okolici Jekaterinodarja so naše čete ujele 15,000 mož in vplelele večje številu topov in drugega materiala velike vrednosti. Čete pridirajo dalje."

RUSKI "POSLANIK" JE POBRAL PETE.

Bahmetijev je pobral šila in kopta in milijone ameriškega denarja.

Washington, D. C. — (Poročila Paul Wallace Hanna). — "Poslanik" Bahmetijev pokojnega Lvov-Kerenskijevega režima v Rusiji je dobil zadnje dni navodilo iz Pariza, da naj zapre svoje poslanništvo v Združenih državah. Navodilo je prišlo brzojavnim putem od Sergeja Suzanova, takozvanega "ministra zmanjnih zadev Kolčakove vlade."

Bahmetijev je hitro pobral svoje stvari, odkločil razne "atašeje" in karistične poslanštva zdaj ni več v Washingtonu. Ameriško ljudstvo se bo morda zanimalo, da je vojni tajnik Baker prodal Bahmetijevu za več milijonov dolarjev vrednosti vojni potrebščine, ki so bile poslane Kolčaku v Sibirijo, toda prejel ni od njega drugega kot "krpe papirja," na katerih je zapisano, da bo stvar "enkrat plačana." Baker je sleer povedal pred zborniškim odborom, ki se bavi s to stvarjo, da je nekaj teh "krp" že plačanih, toda za več milijonov dolarjev je "Kolčakova vlada" še vedno dolžna.

Zadnje dejanje Bahmetijeve protirevolucionarne drame v Washingtonu je bilo zaključeno s trafikomedijo. Bahmetijev je povabil vse imozemske in domače diplomate k maši zadušnici, ki se je štela v tukajšnji lokalni pravoslavni cerkvi za dušo admirala Kolčaka, "najvišjega vladarja vseh Rusov," vzhodno od Urala v Sibiriji, ki je neslavno umrl mešec januarja v Irkutsku. Za dušo onih nesrečnih Rusov, ki so se dali zapeljati in usmrtili za Kolčakov parizem, ni Bahmetijev naročil nobene maše!

SIMS PRAVI DA GA JE ADMIRAL BENSON SVARIL PRED ANGLIJO.

Washington, D. C. — Admiral Sims je izjavil v ponedeljek pred senatnim pododsekom, da je admiral William S. Benson, šef pomorskih operacij med vojno, tisti, ki ga je svaril, da si naj ne pusti potegniti mreže preko oči od Angležev, kajti Amerika je pripravljena na boj z Anglijo ravno tako kot z Nemčijo.

STANOVNIKI BEZE PRED POPLAVO.

Princeton, Ind. — Reka Ohio je poplavlja nižave v tukajšnji okolici. Ljudje pa brže na višave, da se rešijo pred naraščajočo poplavo.

ZAMOREC LINČAN.

Montgomery, Ala. — Aretirani so zamorec Wilbur Smith, ki ga je neki farmer obožil, da je napadel njegovo kmetijsko hiško. Blizo Legrande je šest maskiranih linčarjev napadlo deputije, ki so gnali zamorca ter jim ga iztrgali, na kar so ga ustrelili.

VREME.

Chicago in okolice: V sredo nestabilno. Južni vetrovi se spremenijo v zapadne in severne. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 51, najnižja 42. Sonce izide ob 5:50, zaide ob 6:04.

GENERALNA STAVKA SE JE PONOVILO V BERLINU.

Ebert se bo moral podvreči kontroli organiziranega delavstva. Vojsna s spartakovci, ki so gospodarji na Westfalskem in v Ruhru, se nadaljuje. Revolucija ima do danes 8000 žrtev.

Berlin, 23. marca. — Strokovne organizacije v Berlinu so zavrgle kompromis med stavkovnim odborom in Ebertovo vlado in zahtevajo, da se generalni štrajk nadaljuje toliko časa, dokler Ebert ne sprejme vseh točk delavskega političnega programa.

Danes so se ponovili boji med oboježenimi skupinami spartakovcev in četami narodne garde v bližini Moabitke kaznilnice. Spartakoveci napadajo kaznilnico, da osvobodijo politične jetnike, med katerimi je mnogo njihovih sodrugov.

Karl Legien in ostali voditelji večinskih socialistov so danes konferirali z neodvisnimi socialisti, toda pogovornice niso dosegli. Veliko vprašanje je, komu bodo sledile strokovne unije, zmernim ali ekstremnim socialistom? Neodvisni socialisti zahtevajo, da se generalni štrajk nadaljuje, dokler ne bo ustanovljena komunistična republika. V Berlinu ni pitne vode ne premoza. Revni sloji se dvigajo in zahtevajo sovjetsko vlado.

London, 22. marca. — Iz Berlina poročajo, da je Ebert v nedeljo konferiral z voditelji večinskih in neodvisnih socialistov. Berlin je podoben vojaškemu taboru. Vse glavne ulice so zaprte s barikadami, za katerimi stoje strojniki in topalci. V sredo so o tvojci narodna skupščina.

Paris, 22. marca. — Tu poročajo, da je bilo 8000 oseb ubitih od 13. marca odkar traja revolucija v Nemčiji; samo v Berlinu je padlo 850 oseb. Iz Stuttgarta javljajo, da so šlezke čete na poti v okrožje Ruhr in jutri je pričakovati spopade s rdečo armado. Vrhovni poveljnik nemške rdeče armade je Viljem Beerfeld, sorodnik Meša Hardena.

Berlin, 22. marca. — Delavske strokovne organizacije v Nemčiji, ki so po sedemdesetih generalni stavki popopoma pometele s Kappovo militaristično aventuro, so danes gospodar položaja v republikli. Generalni štrajk, ki se vedno traja po vsej južozapadni Nemčiji, je bil najpopolnejši, kar jih pomeni zgodovina štrajkov po vsem svetu. Ebertova vlada, ki je poklicala strokovne unije na pomoč proti maršalistom in ki je le s pomočjo stavke ostala na krmilu, je zdaj pod absolutno kontrolo delavskih unij. Ako bo Ebert držal kompromise, katere je podpisal, tedaj se lahko reče, da bo Nemčija prihodnja dva ali tri mesece pod diktaturo delavskega razreda. Volitve za novi parlament se vrše v maju ali juniju.

Prva točka pogodbe, katero je moral Ebert podpisati preden je stavkovni odbor končal štrajk in sobotno popolniti, določa, da se mora vlada takoj reorganizirati in nihče ne sme biti član vlade, s komur se ne zadržuje delavske unije; drug dve radikalni točki sta, da se takoj specializirajo rudniki in potašna industrija ter da vlada zapleni vse življne zaloge.

Unije so umaknile samo dve zahtevi: prvo, da se organizira politična izključitev iz organiziranih delavcev, in drugo, da mora biti odlovljen pruski minister Oeser, o katerem je pa Ebert prebrinjal, da se ni odložil Kappove zarote. Pogodba pa je mora ratificirati članstvo posameznih unij predno bo veljavna.

Neodvisni socialisti in spartakovci so zavrgli pogodbo in izdali listake, v katerih pozivajo delavstvo v Berlinu, da naj nadaljuje štrajk. Stavkovni odbor teh dveh strank je izjavil, da Eber-

tove kompromise ne zadostujejo, in sleer zato ne, ker ni določena kazen za Kappove zarotnike in drugič, ker ni točke v pogodbi za popolno razoroženje narodne garde. Komunisti odločno zahtevajo, da se stara armada razoroži.

Coblentz, Nemčija, 22. marca. — Trije ameriški trgovci, ki so zapustili Lipsko v soboto zvečer in dospeli večerj sem, pravijo, da je v silnem boju med spartakovci in vladnimi četami obšlo 3000 oseb mrtvih predno so vladne čete osvojele Lipsko v petek. Ko je v sredo padla Kappova "vlada," so delavci v Lipskem odklinali sovjetsko vlado, toda v petek so čete narodne garde pričele bombardirati mesto, posebno pa "volkhans" in poslopje, kjer imajo delavci glavni stan. Okrog 2000 oseb je bilo v poslopjih, ko so ju granate podrle in zažgale; vsi so našli smrt v planeni in pod razvalinami, dočim je okrog tisoč delavcev padlo v strašnih bojih na ulicah.

(Po prejšnjih poročilih znaša število mrtvih v raznih nemških mestih 3000 in potemtakem je zdaj naraslo na 6000.)

V okrožju Ruhr vladajo spartakovci. Rdeča armada je okupirala mesta Essen, Duisburg, Gelsen, Stettin, Westphalen in Essenfeld. Bitka za posest Essena je trajala dvajset ur. Nekotere ulice in hiše so zelo poškodovane in število žrtev ter materialna škoda je velika.

Rdeča armada v ruhrskem okrožju šteje po zadnjih poročilih 70,000 mož, ki so dobro oboroženi. Položaj je zelo kritičen, kajti rdeča armada neprestano raste in govori se, da ima 77 topov, dovolj strojne, tenkov in oklopnih avtomobilov. V bližini Essena se nahaja general Watter z okrog 6000 možmi narodne garde, kar pa je zelo malo, ako ne dobi pomoči iz Berlina.

Berlin, 22. marca. — Ebert in njegovi ministri so v nedeljo zvečer prišli v Berlin. Ebert je takoj odpravil obsedno stanje in v mestu je bil mir — prvič po enom tednu. Vlada se nahaja v škripelch, kajti generalni štrajk na delci se ni končal in neodvisni socialisti zahtevajo velike kompromise. Noske je dejal, da rad odstopi, ampak on čuti, da "se ni dovrčilo svoje naloge." O samomoru generala Luettwiltza ni še nič znanega.

Iz južnozgodnje Nemčije ni poročil o novih bojih, toda revolucionarno gibanje se nadaljuje med kmetijskimi sloji v Pomeraniji in Mecklenburgu. Stettin in Kiel sta pod kontrolo komunistov.

Včeraj je bilo objavljeno sledeče uradno poročilo: "Radikalci ogrožajo tri okrožja. Situacija je zelo resna v Westfaliji in krožju Ruhra. Düsseldorf, Dortmund, Eberfeld, Barmen, Essen, Mülheim, Buer, Bochum, Hagen, Iserlohn in Hattingen so v rokah komunistov. Naše čete so na poti. Thuringa, Mecklenburg in Pomeranija so tudi v nevarnosti vsled radikalnega gibanja kmetijskih slojev. Kiel je v posesti radikalcev in vojska politija se je pridružila delavcem. Berlin je miren. Erherdtova brigada zapusti Berlin kot je ukazal general Seeht. Brigada podpira Ebertovo vlado in pomaga vzdrževati mir. V Lipskem je podpisano premirje med voditeljem neodvisnih socialistov, poveljnikom narodne garde in saksonsko vlado."

Bern, Švica, 22. marca. — Iz Lipskega javljajo, da je "Volkhaus", stanišče komunistov, ka-dreč strank je izjavil, da Eber-

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.00 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom

"PROSVETA"

2837 So. Lawdals Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.00, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Marca 21-20) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravilno, da se vam ne ustavi list.

ZAKAJ SE AMERIŠKI FARMARJI IZSELJUJEJO V KANADO.

V srednjem zapadu so na farmah nastale take razmere, da so se pričeli farmarski najemniki izseljevati v Kanado, ki so faktično obdelali največ sveta v Illinoisu in v drugih državah srednjega zapada. Izseljevanje farmarjev v Kanado ni več prazno besedičenje, ampak je fakt, ki se ne da utajiti. Ali farmarji ne odhajajo posamezno, marveč se izseljujejo v skupinah. V dnevnikih lahko čitamo, da najamejo vlak, ki odpelje farmarje, njih družine, orodje, živino itd. v Kanado, kjer se naselijo na svojih zemljiščih, ki so jih kupili po nizki ceni. Najbolj trpe radi izseljevanja farmarjev države Illinois, Indiana in Iowa.

Da se farmarji izseljujejo v tako velikem številu, morajo postati gotovi vzroki, kajti nihče se rad ne seli na stara leta z družino, če niso nastale take razmere, da je primoran se izseliti.

Največ je seveda kriv najemniški sistem, ki je zelo razširjen v zgoraj omenjenih državah. Bogati zemljiški posestniki lastujejo zemljo, obdeluje jo pa najemnik proti visoki najemnini, ki mora imeti svoje orodje in svojo živino. Zemljišni posestniki ne ganejo z mezinem, ampak so naseljeni v takozvanih farmarskih mestih, kjer žive udobno življenje, ker zanje garajo na polju najemniki. Dasi ravno zemljišni posestnik ne riskira prav nič in ne preobrne nobene brazde s plugom, potegne ves dobiček, ki ga je najemnik ustvaril s trdim delom in v potu svojega obraza.

Zemljišča, če so obdelana, so poskočila v zgoraj omenjenih državah v ceni, odkar je izbruhnila svetovna vojna. Aker sveta, ki je stal pred izbruhom svetovne vojne dve sto dolarjev, stane danes štiri sto dolarjev. Podražil se je tudi neobdelan svet. Nekatere zemljišne družbe prodajajo goličave v Wisconsinu, Michiganu in drugih državah, v katerih so lesne družbe na pravi roparski način izsekale najboljše les, po šestdeset in več dolarjev akter.

Prišla je prohibicija in prepovedano je farmarju izdelovati jabolčnik, če ima več kot pol odstotka alkohola. Farmar res ni bil nikdar naklonjen salunom, ali o taki prohibiciji ni farmar nikdar sanjal, kot smo jo dobili. Če je bil farmar za prohibicijo, je mislil s tem reči, da je za odpravo salunov, nikakor se pa ne strinja s tem, da se odpravi izdelovanje jabolčnika, vina in varenje piva za domačo potrebo.

Ta dejstva sa znana zemljišnim družbam, ki prodajajo svet v Kanadi. Poslale so svoje agente v Združene države, da jim razložijo naseljeniške pogoje v zapadni Kanadi, kjer milijoni akrov neobdelanega sveta čakajo pridnih rok, da ga obdelajo. Farmarji so spoznali, da so pogoji zadovoljivi in poslali so svoje zaupnike v Kanado, da ogledajo svet. Tudi poročila teh zaupnikov so bila ugodna in farmarji so se odločili za izseljevanje v Kanado.

Z izseljevanjem farmarjev v Kanado, pa ne bodo Združene države izgubile le pridnih farmarjev, ampak tudi precej industrijskih delavcev, kajti sinovi in hčere farmarjev, ki niso ostali na kmetiji, so odhajali v mesta, kjer so postali industrijski delavci, ali so se pa posvetili trgovini.

Nepokoju v industriji se je zdaj pridružil še nepokoj med farmarji. Svet je velik in najdejo se drugje ugodnejše prilike kot doma in izseljevati se prično tisti, ki imajo sredstva, da se lahko izselijo, dežela pa izgubi svoje najboljše delovne sile, ker slabici ostanejo doma in se ne izseljujejo.

Grožnje niso izdale nič. — V Franciji so zastavkali železničarji, ker ni neki železničar, ki je bil izvoljen delegatom, prejel dovoljenja, da odpotuje na zborovanje. Vlada je zagrozila, da bo vse železničarje mobilizirala, a ko je spoznala, da take grožnje ne učinkujejo na železničarje, je odnehala in pristala na zahtevo železničarske organizacije.

DOPISI.

Bear Creek, Mont. V zadnjem času se je pričelo zopet precej pisati o prohibiciji, za in proti, o njenih dobrih in slabih posledicah, itd. Naj bo še meni dovoljeno o tej stvari spregovoriti nekoliko besed. —

Če bi pričeli s tako akcijo, odpravo opojnih pijač, v starem kraju, bi našli se na vrhovi odpora, kot tukaj in sicer pri vseh slojnih ljudstva. Resnica je, da je prohibicija zdelala edino te delavce in državo, kateri je sedaj v veliki zadregi, kje in kako dobiti potrebne dohodke za pokritje velikega deficitu, ki je nastal vsled prohibicije, med tem ko razni spekulantje z raznimi strupi zastrupljajo ljudstvo in pri tem dovedajo ogromne dobičke. Denarni mogotci niso v nikaki zadregi, ti ne poznajo nobene prohibicije, ker imajo v kletah dovolj okrepčila "za dušo". Da imajo salunji v marsičem prav, je tudi nepobitna resnica, ako stvar dobro pogledamo od vseh strani in ne samo od ene. Največja napaka slične je ta, ker so tako fanatični v svojem programu. Hoteli so razmere izboljšati, toda iste so se poslabšali. Hoteli so odpraviti pijanstvo, toda priznati mora vsakdo, da je pijanstvo še bolj razširjeno kot je bilo prej. — Kako pa priti v okoliš prevelikemu pijančevanju?

Edino z izboljšanjem sedanjega sistema gostilni ali "salunov". Vsakdo mi mora priznati, da je krivda tolikega pijančevanja edino le v sedanjem sistemu "salunov" in potem pa vnašadi "tritanja". Ako bi bil ta sistem odpravljen, bi se splošne razmere, v kolikor se tičejo pijančevanja, takoj izboljšale. Človek, ki čuti potrebo kozarca pive ali vina, bi šel v gostilno, si istega naročil in izpil in potem pa šel zopet svojo pot. A tako? Kolikokrat sem že šel v "salun" s trdnim namenom, da ne bom več spil kot en kozarec piva ali kolikor pač "sam hočem". Toda, ko sem prišel v salun, sem dobil kopico ljudi pri bari, ki so me takoj poklicali k bari. Bartender tudi že pripravljeno — "kaj boš pil?" — Hočem, hočem, moraš, da se zame zameriš. In tako dalje, sedaj "tritanje" eden, potem zopet drugi in tako dalje. Konec, pijanost! Ako se pa ne maraš odzvati te pa pričeno vsa zavidati, pravijo, da si "stradal" in ne vem kaj še. In potem te "bare", kjer mora človek stati, kot krava pri jasnih in vedno vlivati v vase pijačo.

Pa poglejmo gostilne v starem kraju. Tam ne poznajo tega "tritanja". Akoravno je kdo "dal za en liter", je bilo to znamenje, da se je sešla družba dobrih prijateljev, ki so se med seboj zabavali, zapeli kako lepo narodno pesem ali bili drugače veseli. In niso stali pri "bari", ampak sedel okrog miz in zmerno pili naročeno pijačo, ne pa vlivati v vase, slajali urlee in vsakdo je tudi lahko dobil prigrizek, ako je hotel. Odkritostno rečeno, v starem kraju je vsakdo rad šel v gostilno na en četrt vina. V starokrajskih gostilnah ni "tritanja", kot je tukaj, vsak sam naroči, vsak sam spi in vsak sam tudi plača, pa akoravno sedita skupaj dva najboljša prijatelja. Kolikokrat smo se zbrali, pet, šest ali pa še več fantov, šli skupno v gostilno, poiskali primeren prostor in potem skupno naročili pijačo, katero smo potem tudi skupno plačali, kolikor je je bil katerega delež in pri tem se zabavali.

Sistem ameriških salunov mi že smrdi kot dihur; Stati pri bari, kot krava pri jasnih, paziti, kedaj pride vrsta na te, da "tritaš" in da se ne pregrešiš proti postavi "tritanja". Privikni ko sem opazil to navado, se mi je zaagnusilo v dno duše.

Ako hočejo omejiti pijanstvo v tej deželi, naj odpravijo ta sistem salunov in uvedejo evropski način gostiln. Mesto "bare", naj gostilničarji postavijo mize in stole v svoje prostore, odpravijo naj to grdo navado "tritanja". Ako te razmere izpreme, se pijanstvo tudi takoj omeji. Poleg tega naj pa še podučijo ljudstvo o slabih posledicah pijanstva. Z drastičnimi odredbami, pa ne bodo nikdar omejili pijanstva, ampak bodo le poslabšali razmere. S podukom se doseže veliko več kot pa s prepovedmi.

Ako "apostoli" suhega evangelija hočejo izpremečiti in po-

biti ljudstvo, naj sami sebe tej pobližajo. Naj gredo v globoke rudnike v Calumeta, Mich., naj gredo na parnike za kurjače, na železnice, v plavže, in naj delajo nekaj tednov, pa bodo ti, koj drugačnega mišljenja in prišli bodo takoj peti drugo pesem. — Gotovo je veliko število kroničnih pijancev, ki so v stanju pijanosti zmožni vsakovrstnih zločinov. Za te vrste ljudi bi bilo po mojem mnenju najbolje, prepovedati potom zakonov ali postaviti prodajati ali splošni dajati kako opojno pijačo za gotovo dobo. Ako bi se jih še ne moglo kontrolirati, naj jih vzame država pod svoje varstvo in oskrbo, da ne bodo ljudstvu v nadlego. Z zaporu se ljudje na izprenbračajo, ampak navadno pridejo iz ječe še slabši, kot so pa šli vanjo.

Poglejmo razmere v starem kraju, to je v onih krajih, kjer pridelujejo razna vina in druge opojne pijače. Ali je kdo že videl n. pr. belokranjskega kmeta, da je "znorel" vsled preveč zavzi- te pijače, ali da je bil v nenormalnem duševnem stanju, akoravno je imel polno klet vsakovrstnih vin doma? V vinogradnih krajih so ljudje zmerni pri zavzivanju vina in sploh bolj zmerni v pijači, kot pa ljudstvo v Ameriki. In čemu? Po mojem mnenju zaradi tega, ker tam ljudje ne poznajo "bare" in "tritanja". Nadalje, ker pijanec nima sploh nobenega ugleda pri ljudstvu in se ga vsakdo izogiba.

Toda v tem je pa ravno v Ameriki vse drugače. Navada je že, da so "salunarji" nekaki "polbogovi" in odločilni faktorji v marsičem. In ti salunarji čislajo najbolj onega, ki največ pusti pri njih. Salunarji hvalijo vsakogar, kdor je dober odjemalec, terej pijance. In znajo povedati vse njegove vrline. Kdor pa ni reden gost kakega "saluna", ga dotični salnar takoj razglasi za "stradalca" in ve za vse njegove napake. Poglejmo ljudstva v vinogradnih krajih. Zdravi in trepki telesno in duševno. Vprašajte jih, kd česa živijo in služnari ho od govoril od vinoroje. Spijejo tudi največ vina, ker navadno je v vinorodnih krajih pitna voda slaba. Vprašajte, vi apostelji suhega evangelija, stare izkušene zdravnik, ali škodi kozarec piva ali vina ali kake druge opojne pijače delavcu, ki dela ves dan v rudnikih, plavžih, kurjačeh na parniku ali na železnici. Vsakdo ho odgovoril, da ne, ampak da se celo koristi.

Še nekaj. Posledice prohibicije. — Bival sem nekaj časa v dežavi, ki je bila "mokra" in ko je "postala" "suh". Prej, ko je bila mokra, si je vsakdo kupil eden ali dva kozarca pive, kolikor je že čutil, da je potreben. Ko je pa postala "suh", je pač vsakdo šel tja, kjer je dobil in "umazan človek ne more biti", je moral zopet "tritati" za vse, kolikor jih je bilo v dotični hiši. In posledica? Pijanost, ker je vsakdo pil toliko, kolikor je dobil ali kolikor je mogel "nesti" ali pa navadno še več.

Mesto, da bi razni apostelji oznanjevali "prohibicionisti" evangelij, naj raje "oznanjajo temperenčni evangelij" in dosegli bodo veliko več in tudi v resnici koristili. Podučujejo naj ljudi, da naj bodo zmerni v pijači, odpravijo naj "bare in tritanje" in razmere v tem oziru se bodo takoj spremenile. — Vsled prohibicije so najbolj prizadeti delavci, denarni mogotci prav nič. — Geo. Gornik.

Hermine, Pa. V "Prosveti" št. 58 sem z zanimanjem prebral dopis iz stare domovine rojaka Tomo Jerala, v katerem opisuje razmere na Koroškem namreč v onih krajih, v katerih se bo vršilo splošno glasevanje, kam hoče ljudstvo pripadati k Jugoslaviji ali k republiki Avstriji. Dopis me je že radi tega zanimal, ker sem sam koroški Slovenec, doma iz St. Vida ob Glini in radi tega so mi tamošnje razmere kolikor toliko znane.

Ta rojak piše, da je med ljudstvom splošen rek: "Dahin, dahin, wo man Huger 'leiden kann' (je tja, kjer je lakota) in da se ljudstvo ni kaj ne ogreva za sedanjo Jugoslavijo. Temu jaz zelo rad verjamem posebno še radi tega, ker mi moji bratje in stariši redno pišejo iz stare domovine. Prvi vzrok je ta, da se ljudstvo v onih krajih ne zanima preveč za Jugoslavijo, ker se

je med ljudstvom razširila agitacija za republiko, kar je v resnici sedaj nemška Avstrija, ki je socialdemokratska republika, dočim je Jugoslavija še monarhijska. In to priliko sedaj izrabljajo agitatorji ki navdušujejo ljudstvo v spornem ozemlju, da naj izrazijo ob splošnih volitvah, da hočejo pripadati republiki ne pa monarhiji. Kajti kake dobrote so imeli delavci in pripravo ljudstvo sploh od monarhije, jim je dobro znano in da je v republiki veliko več svobode kot pa v monarhiji. Svoboda, to jim je prvo in potem šele pride na vrsto drugo. Kakor mi sporoča brat, je sedanja vlada v avstrijski republiki delavska in kmetijska in da je izginila ona razlika med delavcem in "gospodom".

Dočim je v Jugoslaviji v tem še velika razlika in poleg tega se v Jugoslaviji vrši še vedno vse v "imenu Njegovega Kraljevega Velikanstva." In ravno radi tega nimajo nobenega uspeha in koroški Slovenci so se zdramili in počelo poslušati nobenih kraljevih velikanstev in ne marajo "imperialističnih nebes". Nadalje mi brat tudi piše, da ni tako veliko pomanjkanje živil na deželi. Pomanjkanje je pa gotovo v velikih industrijskih mestih. Najbolj se občuti pomanjkanje obleke. — Frank Mlekus.

Hiawatha, Utah. — Ko sem se naveličal zastojakega dela na farmi, katero sem obdeloval sedem let, sem se zopet posvetil kopanju "črnega diamanta" v enem tukajšnjem premogorovu. Meni se to delo bolj dopade, kot pa na farmi. Kajti farmarji so ravno tako izkoriščani, ako ne še bolj kot pa delavci. Ako ima človek malo farmo, od 4 do pet akrov, ne ve, ali bi kopal ali pa oral, da bi več prihranil. Razumno, ako ima eden večjo farmo in nekaj tisočakov, da se lahko oskrbi z vsem potrebnim, je drugače. In tudi je resnica, da je na farmi zrak ves drugače, kot pa v rudniku in da je delo bolj zdravo na farmi kot pa v rudniku. Toda ako je farmar popolnoma odvisen od raznih prekopovalcev, je pa težavno zasvaskogar. Ko v jeseni proda svoje pridelke, da si nakupi razne druge potrebščine, si mora kmalo potem zopet kupovati in plačevati precej višje cene, kot je pa prej prodal. Mali farmar mora delati za žive in mrtve in celi dan, da si kaj pridela. Jaz pa delam sedaj v premogorovu osem ali pa sedem ur na dan in zaslužim od deset dolarjev na prej in potem se pa vlečem in počivam. Rovi obratujejo sedaj še s polno paro in premog je v tukajšnjih rovih visok in zrak še precej dober. — G. S., naročnik.

Johnstown, Pa. — Priznati moram, da je list "Prosveta" najboljši slovenski dnevnik v Zdr. državah. Vsled tega sem tudi zvest naročnik tega edinega delavskega dnevnika, odkar izhaja in istega pazno prečitam sleherno številko. Ta list je edini, ki prinaša v resnici za delavstvo podučne in koristne članke in drugo gradivo s katerimi se delavci izobražujemo. Apeliram na vse naročnike, da agitirajo za ta list in da mu sami ostanejo zvesti predplačniki.

Delavske razmere v tukajšnji okolici so zelo slabe, posebno kar se tiče premogarjev. Turjane obratujejo nekoliko boljše. Da rovi obratujejo tako slabo, navajajo rudniški baroni, da je veliko pomanjkanje železniških vozov. Kam so se poskrili, tega pravzaprav nihče ne ve, toda uganiti ni težko. Kajti to je vse skupaj naka nečedna manipulacija in preteza, katero hočejo premogovniški baroni izrabiti, da izkoriščejo premogarje in ljudstvo, kateremu hočejo na vsak način podražiti premog.

Spremljevalka vseh narodov, "Thu" se je pojavila tudi v tukajšnji naselbini in položila veliko število oseb v posteljo. Sedaj je deloma že ponehala. Smrtih slučajev ni bilo veliko, izmed tukajšnjih rojakov ni ušle podlegel.

Opozarjam člane tukajšnjega društva "Pomočnik" št. 2 SDPZ, da se vrši prihodnja redna društvena seja tretjo nedeljo meseca aprila, t. j. 18. aprila in ne prvo nedeljo v mesecu, kot pa navadi. Vzrok temu je želja članov, ker je prvo nedeljo v mesecu Velikonoč. — Josip Budna.

Sovjetske volitve v Moskvi.

(Poroča Mihal-Farbman.)

Moskva, Rusija, 7. marec. — Pri volitvah v Moskvi, ki so se vršile zadnje dni februarja, so dobili boljševiki veliko večino. Prejšnje volitve v Moskvi so bile pred štirinajstimi meseci. Sovjetska ustava predpisuje, da se delegatje sovjetov volijo vsakih šest mesecev, ali vsled civilne vojne so bile volitve odložene. V tem času so se pa vršile nebrojne izredne volitve, ker so mnogi delegatje stopili v rdečo armado in na njihovo mesto so bili izvoljeni drugi.

Zadnji moskovski sovjet je imel komunistično večino. Komunisti so imeli 69% članstva v sovjetu, dočim so imeli leta 1918. le 45%. Menjševiki in socialni revolucionarji so imeli takrat 162 delegatov ali 18%. Zdaj pa imajo manjševiki komaj en odstotek in socialni revolucionarji so brez zastopstva. Komunisti imajo v sedanjem sovjetu 89% članstva, menjševiki 6% in "komunistični simpatisti" štiri odstotke.

Omenjeni "simpatisti" so čudna prikazen v ruskem političnem življenju. Komunistična stranka res uživa mnoge prednosti, a obenem ima velike odgovornosti. Disciplina v tej stranki je naravnost čudežna. Komunist mora biti pripravljen na vse; kamor mu je odkazano, tja gre, pa naj bo na fronto, v tovarno ali kamo koli. Kadar mora sovjetska vlada poslati koga na zelo nevarno mesto, navadno pošlje komuniste, ker se najbolj zanesa nanj. Stvar je ta, da komunisti so odgovorni za vse, kar je danes v Rusiji, zato pa morajo delati najtrije, da so drugim za zgled. Iz tega razloga je dosti takih komunistov, ki nočejo stopiti v stranko, da se izognejo dolžnostim — in ti se imenujejo "komunistični simpatisti". Pravzaprav so boljševiki, ki niso po prepričanju nič slabši od onih v stranki. Vsled tega se komunistično zastopstvo v moskovskem sovjetu lahko računa na 93 odstotkov.

Na kak način je komunistični stranka zmagala tako sijajno? To vprašanje sem si večkrat zastavil, ko je bil objavljen volilni izid.

Skrbno sem zasledoval volilni boj in opazoval stališče delavcev. Predvsem moram reči, da volitve same se mi niso dopadle z demokratičnega stališča, kajti po sovjetski ustavi nimajo volilne pravice vsi oni, ki najamejo kakega delavca za osebni ali privatni dobiček; dalje so izključeni od volitev tisti, ki nočejo opravljati kakega koristnega dela za splošnost. Zelo nedemokratično je tudi to, da imajo mestni delavci dvakrat večje zastopstvo kot kmetje (delavci volijo na vsakih 12.000 oseb po enega delegata, kmetje pa na vsakih 25.000). Boljševiki seveda pravijo, da so delavci izvojevali revolucijo, ne pa kmetje, in zato si morajo ohraniti diktaturo, toda sečnoma se bo to popravilo.

Vendar pa moram reči, da so bile zadnje volitve v Moskvi bolj demokratične kot katerekoli po revoluciji. Pri volitvah leta 1919. je imelo le nekaj čez 50.000 oseb obojega spola volilno pravico, letos je pa to število naraslo na 600.000.

Zakaj? Predvsem je v zadnjih štirinajstih mesecih padlo število onih, ki najamejo delavce za privatni dobiček, skoraj na ničlo. Bivši delodajalci so postali namreščeni države in dobili so volilno pravico kot "sovjetski delavci". Ravno to se je zgodilo z bivšimi "kapitalističnimi in buržoaznimi postopaci", ki niso imeli volilne pravice. Na ta način — kot slišim — se je pomnožilo število volilcev tudi v Petrogradu in drugih mestih Rusije.

Kamenev, predsednik moskovskega sovjeta, je odkrito priznal, ko se je razgovarjal z mano, da ima sedanji volilni sistem v Rusiji mnogo napak, dodal pa je, da se napake zmanjšujejo pri vsakih volitvah. Kar se tiče dvojnega zastopstva industrijskih delavcev, to načelo ostane, dokler ne izgine kmetijska buržoazija (kuliki) in dokler ne bodo kmetje bolj izobraženi v politiki in ekonomiji.

Lahko bi našel več slučajev nepravilnosti pri zadnjih volit-

NOVICE IZ JU-GOSLAVIJE.

TAKTIKA SOCIALISTIČNE STRANKE V SLOVENIJI.

"Naprej" piše pod naslovom "Politične direktive naše stranke" sledeče:

Ponovili bomo stare, že večkrat odobrene in priznane politične direktive. Za sedaj je doba priprav. — V tej dobi moramo svoje sile zbirati. V tej dobi moramo svoje sile razpostaviti. V tej dobi moramo svoje sile potome železne discipline strniti.

Ura za velike odločitve ne bje vsak dan. Ni v naši moči, da bi te odločitve izvali. Zato je naša naloga samo ta, da pripravljamo množice na nje in da ugotovimo, kdaj je prišel čas za veliko ofenzivo.

To je vsekakor težko vprašanje. Strankino vodstvo ga je imelo vedno skrbno pred očmi. Naše mnenje je, da je vodila naš proletarijat dosedaj srečno po vulkanskih tleh povoljne dobe. Ne bomo pa prikriivali, da misli tudi v stranki marsikdo drugače. Mnenja pa smo, da bi vladala lahko stranki veliko lepša harmonija, kot vlada v njej dejansko, ako bi bili zavržli v našem listu že davno vsem nasprotnikom naše dosedanje politike tako v oči, kakor smo bili tega pri zaprtih vratih vajeni.

En zelo pogost občutek, ki smo ga često slišali, je sicer danes že precej potihnil, vkljub temu pa ne bo slabo, če odgovorimo tudi nanj, da bo slika političnega položaja, v kojem se slovensko delavstvo zadnji čas nahaja, popolna.

Često se trdi, da stranka ni znala izrabiti političnega položaja, ki je nastal v odločilnem razdobju po prevratu. Poglejmo, ako je res tako! Resnica je, da nismo imeli po prevratu v Sloveniji ničesar, kar bi lahko imenovali armado in da se vsled tega zdi, da bi se dalo takrat velik socialen preobrat z lahkoto izvesti.

Z ozirom na to se trdi, da je bila naša čukalna taktika napačna in da je imela samo ta uspeh, da

se je med tem tudi buržoazija pripravila, in sicer veliko bolje kot delavstvo. Kar bi se bilo dalo svoj čas z naglo in pogumno inicijativo z lahkoto doseči, to smo za dolgo dobo baje zamudili, — ker smo se pripravljali za udarec tako, kakor Čadorna za napad na Kras.

To bi bil gotova težek občutek, ko bi bilo dosedaj sploh kdaj mogoče misliti na revolucionarne akcije.

Po prevratu je mogla računati slovenska socialna demokracija v najboljšem slučaju na prelast v ozemlju, ki ni moglo zase živeti. V Trstu je stala italijanska vojska, v Srenju in Banatu pa srbska in francoska. Kaj se to pravi, bodo vsi tisti dobro vedeli, ki so preživeli prve dni po prevratu v Trstu, Pulju, ali drugih velikih mestih. Tam je imelo delavstvo tiste dni politično moč popolnoma v rokah. Čez par dni pa se je odposlajalo na vse strani odposlanec in radio-depešes prošnja za pomoč, ker je grozila prebivalstvu lakota. Ko je zasedla obe mesti italijanska vojska, ni nihče vedel, ali naj smatra to za nesrečo ali za rešitev. Položaj Slovenije je bil podoben položaju v teh mestih. Tudi ako bi bil proletarijat v Sloveniji z drzno akcijo zavlada, bi bil moral v kratkem podležti militarizmu, ki je vladal že neozlomljen v deželah, ki so za gospodarski obstoj Slovenije nujno potrebne. Tega, da bi bili povzročili vnanje intervencije tudi narodno-politični motivi, nam pri vsem tem niti omenjati ni treba.

Pri teh razmerah se je bilo treba odločiti proti vsaki politiki revolucionarnega dejanja. In sicer brez ozira na to, kake posledice bo to imelo in za kako dolgo bo treba vsled tega politiko revolucionarnega dejanja odložiti. Pozneje so pokazali primeri Bavarke in Madžarske, da smo sodili prav. Danes je menda že vsakemu jasno, kako usodno bi bilo za našo stranko, ako bi se dala voditi po razpoloženju in po pojmih, ki so v velikem delu delavstva takrat res prevladovali in ako bi se odločila za politiko, ki bi jo zagovarjali pod vplivom dogodkov v sosednjih zemljah stoječi agitatorji.

Prvič tega, da takozvani razpoloženje ni najčistejši vir politične modrosti, kojega bi se ne smel nihče dotakniti. Drugič, da bi bilo za slovensko delavstvo naravnost

pogubno, ako bi izgubila njegova politika njegove domače potrebe docela izpred oči in ako bi se dala voditi samo po ozirih na modrost, kakor jo učijo iz knjig, in ako bi stala docela pod dojmom dogodkov, kakor se odigravajo po daljnem svetu.

Rekli nam bodo, da je to politika ozkega obzorja, ki so ji vsi širši politični vidiki tuji.

V resnici bi bila politika, ki bi ne računala s tem, kaj se godi po slavanskem jugu, po osrednji Evropi, Rusiji in na zapadu, zelo kratkovidna. Od položaja v sosednjih državah in sosednjih veselijah je v veliki meri odvisno, kakšna mera biti politika slovenskega proletarijata. Tudi v tem oziru je storila stranka svojo polno dolžnost. Sodruga Prepeluh in Kopač sta obiskala preteklo leto Italijo in Francosko; sodr. Kristan je bil večkrat v Nemčiji, Avstriji in na Češkem; sodr. Svetek in dr. Perič pa se nahajata še na potu po Ameriki, oziroma po Angleškem. Njihova poročila so se in se bodo v polni meri uvaževala.

Celo informacij iz vzhoda smo si poskušali pridobiti, v kolikor dopuščajo razmere take informacije. Ako se vpošteva, da razpolaga stranka z malimi sredstvi, se nam mora priznati, da pri vsem tem kritika o ozkem obzorju ni upravičena. Tem manj, ker ja raznašajo ljudje, ki govorijo vsakih 14 dni po Ljubljani, da je v Testu revolucija že zmagala, ali pa da so razgnali naši sodrugi v Trbovljah en regiment srbske vojske.

Enotnost stranke je lepa stvar in slovenski proletarijat se gotovo ne bo cepil, ker ne ve, zakaj naj bi se, ampak na ljudi s takim obzorjem, takimi informacijami in tako politiko tudi ne bo zidal.

Mi sodimo danes o svetovnem položaju takole. Okračje je povsod težko, tla vulkanična, a kdor govori danes o revoluciji na zapadu, kot z dejstvom, ki stoji neposredno pred nami, ta je prorok. Mi pa ne zidamo politike na prokovanja, ampak na dejstva, pri čemur vodimo seveda o vseh zmožnostih računa. Na vzhodu kažejo vsi znaki, da se sovjetska Rusija konsolidira in da postaja zopet faktor, s kojim mora najti delavska politika svojih zvez.

Kaj sodimo o možnosti, da preplavi zmagovita ruska revolucija

Evropo, kakor je bilo to o priliki francoske revolucije?

Ruska revolucija je svinga, o koji ne ve nihče, ali skriva v svojih prvih vojno, ali mir. Dekler jo zapad na vojno sili, je tudi skoro nujno potrebno, da ostane ofenzivna, ako neče propast. Zdi se nam, — in zato imamo tudi pozitivnih vesti, — da pojde Rusija samo tako daleč, kakor daleč se jo bo izvalo. Zakaj eden velik razloček je med Francijo iz leta 1780 in med Rusijo iz l. 1920. Francoska revolucija je bila pred periodo evropskih vojn, ruska revolucija pa po petletni svetovni vojni.

Politika jugoslovanskega proletarijata napram sovjetski Rusiji mora biti ta, da ji omogoči čim najpreje stike z našo državo.

S tem problemom se nam bo treba z vsa resnostjo baviti, zlasti če bi prišlo res do krvavih spopadov med Rumunijo in Poljsko na eni, in Rusijo na drugi strani.

Ampak vse bi bilo dobro, samo da bi se ne bila stranka vlade udeleževala. Takozvani ministerijalizem je ona bolna rana, o koji se ne upa nihče niti prav govoriti.

Res je v stanu napraviti ministerijalizem v socialistični stranki precej zmede. Zakaj načelo, da naj socializem v meščanski družbi ne bo minister, je postalo za socializem skoro dogma.

Ta dogma ni brez globlje upravičenosti. Nihče ne more služiti ob enem dvema gospodoma. Zagovornik ne more biti obenem tudi delavni pravdnik — tisti, ki je predbojevnik za pravice delavstva, mora biti v stanu, da brani te pravice tudi za ceno, da pride s temi v konflikt z oboroženo silo države. Zato takozvani antiministerijalizem ni nekaj neutemeljenega. Kot absolutna dogma pa je vkljub temu neizpeljiv in nesmiseln.

Zakaj nasprotja med vodstvom organizacije, podjetja, države na eni, in članov, delavev, državljanov na drugi strani, celo republikanska forma ali pa socializiran obrat ne more odpraviti. Socialistična družba bo to nasprotje gotovo omilila, napravila bo ministerijalizem manj nevaren, ne bo pa njegovih nevarnosti odpravila. Kdor ne presoja vprašanja ministerijalizma kot vprašanje, pri kojem se je ozirati tudi na dejanski položaj in pri kojem je odločilno naš vprašanje, ali je ministerijalizem bolj ali manj nevaren, — ampak je načelno proti njemu, ta mora biti tudi proti ljud. komisarijatom, kajti globlji smisel norme ostaja povsod isti. Potem pa bi morali seveda reči: socializem je kraljestvo, ki ni od tega sveta. Pač je gotovo, da bi bila v okviru socialistične družbe potrebna tudi organizacija, koje glasniki bi bili poklicani, da bi skrbeli, pred vsem pa to, da bi ostal prapor socializma čist in od madežev posvetne oblasti docela neomadeževan. A ta organizacija ne bo politična stranka. Dokler pa smo politična stranka, moramo tudi z ministerijalizmom, s soudeleževanjem v vladi računati.

In sicer tem bolj, čim bolj postajamo politično močni. V vseh državah, kjer so postali socialisti razmeroma močan političen faktor, — v tem je eden izmed razlogov, zakaj je ravno na zapadu naše države to vprašanje aktualnejše kot na vzhodu, — postaja ne-

mogoče, da ne bi izrabili politične moči, ki jim jo dajejo legalna sredstva. To je vzrok, zakaj je postalo vprašanje ministerijalizma baš sedaj povsod aktualno. In še drugo je. Nevarnost ministerijalizma je tem večja, čim bolj si stojita delavstvo in industrija, kot neizprosnata sovražnika z interesnimi konflikti nasproti. Kako pa je v tem oziru, zlastno v Sloveniji? Delavstvo in industrija sta kakor dva berača, ki sta navezana drug na drugega in o kojih ne vemo, kdo je bolj pomilovanja vreden.

Zato je dejansko pri nas v Sloveniji konstruktivno delo skoro vpeje važnosti, kod medsebojni boji; ko pa se lotevamo tega dela, nam postaja ministerijalizem koristen in često nujen, ako hočemo pomagati, da obvarujemo proletarijat brezkoristnega trpljenja in propada, kar moramo zabraniti. Iz teh razlogov je ministerijalizem za nas vprašanje, o kojem se da govoriti in kjer odločamo samo po težih razlogov, ki govorijo za in proti.

To in samo-to smo hoteli tudi v tozadevni resoluciji na našem strankinem zboru poudariti.

Če resumiram:

Razumemo, da je ministerijalizem za socialistično stranko nevaren. S tem momentom, ko stranke rastejo, in v času, ko stoji konstruktivno delo bolj v ospredju kot interesni konflikt, pa so nastopile izredne razmere, s kojimi računajo danes socialistične stranke po vsem svetu. (Konec jutri.)

Parobrodni listki

za tja in nazaj iz Evrope na Francosko, Holandsko, in preko Italijanskih luk. Mi imamo zastopništvo za vse večje parobrodne črte. Mi pošiljamo denar na vse kraje v Evropo po dnevni kurzni ceni. Oglasite se pri:

LOUIS J. MAYER
2845 W. 32nd Street,
Chicago, Ill. (

FRANK PENGAL

je ravno kar prejel veliko zalogo čevljev in raznega obuvala za moške, ženske in otroke. Obiščite mojo prodajalno in prepričali se bodeite o dobrem blagu. Cene zmerna. Potreba točna. Oglasite se pri meni.

ELLY, MINN.

POTREBUJEMO.

Ženske delavke za prebiranje papirja. Stalno delo. Čisto in zdravstven prostor. Oglasite se pri Superintendentu.

GUMBINSKY BROTHERS
Union and Lumber Sts.

Za oglaševanje odgovornost le oglaševalci sami. Mi ne sprejmemo denjih nobene odgovornosti. Vsak, kdor kaj kupa iz oglasov in če mu ni všeč, naj sam sebi pripisuje. Vsako odgovornost in posledice naj nosi vsak sam. Upravištvno lista. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POZOR! ŽENE, DEKLETA IN STARIŠI.

Mi imamo primerno lahko tovarniško delo za vašo hčer v krasno zdravstveno in varno vrejeni tovarni.

Skoro vse delo je le prebiranje in pregledovanje izdelanega blaga in se lahko opravlja sedeč. poleg svojih prijateljic in zaslužite dobro plačo in v tem času bodeite tudi zadovoljni z našim delom. Tedensko dajemo tudi bonus boljšim delavkam. Delavne ure so od 8 ure v jutro do 4:30 popoldne. Torej ako je vaša hči brez dela in mislite, da bi veljala pri preskrbiti prostor, jo pošljite k nam, gotovo bode zadovoljna z delom in prostorom.

Oglasite se pri:

STEWART-WARNER
SPEEDOMETER CORP.,
1828 Diversey Parkway, Chicago, Ill.

MALI OGLASI

Classified Advertisements

POTREBUJEMO

navadne delavce za stalno delo; dobra plača, kdor hoče delati pri nas za:

pakiranje, samokošarje, pomočnike pri strojih, zlagane in prebiranje, prati okna, voditi elevator, pomestati, razlagati iz vozov.

Vsa ta in še mnogo drugih del se dobi pri nas, kdor ima le količnik skušnje za delo.

Tovarna je v bližini Clybourn, Ashland in Belmont polične kare.

Oglasite se v Employment uradu med 8 uro zjutraj pa do 4.30 popoldne.

Torej oglašite se pri:

STEWART-WARNER SPEEDOMETER CORP.
1828 Diversey Parkway,
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

dekleta za učenje pri šivanju rokavic; tudi že učene se sprejmejo za delo pri šivalnem stroju na gonilno silo. Dobra plača.

EISENDRATH GLOVE CO.
3001 Elston Ave., Chicago, Ill.

Potrebujejo dekleta nad 16 let stare za delo v čisti tovarni. Nobene skušnje se ne zahteva. V sobotah dopoldne.
D. J. REX & CO.,
Boyd & Locust Sts.
Pittsburgh, Pa.

POTREBUJEMO

moške delavce za delo v naši veliki gumijevi tovarni na zapadni strani. Dobra plača. Dobro delovno stanje. Oglasite se pri:

MECHANICAL RUBBER CO.,
2639 W. Grand Ave.,
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

Ženske delavke, manj kot 45 let stare, za razna tovarniška dela v gumijevi tovarni na zapadni strani. Dobra plača in delovno stanje.

MECHANICAL RUBBER CO.,
2639 West Grand Ave.,
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

DELAVCE ZA DELO v livarni medenine. Najvišja plača. Stalno delo.

Oglasite se pri:

STROMBERG MOTOR CO.
64 E. 25th Street,
Chicago, Ill.

SVOJE ROJAKE EDJ ZOPET LAHKO DOBITE V AMERIKO.

Priseljeniške postave ostanejo še zmeraj v veljavi kot pred vojno. Svoje rodbine lahko dobite v Ameriko. Podpisani vam bo dal navodila, kako dobiti v kraju potne liste. Pišite, ali se pa osebno obrnite na znanega rojaka Matije Škender, Javnega Notarja, 5227 Buttler Street, Pittsburgh, Pa. On vam bo stvar uredil in pojasnil. (Adv.)

POTOP. Zgodovinski roman. Special M. Stenklowicz. — Poslovanje Podravski.

(Nadaljevanje.)

Samostanski topovi so povzročili med švedskimi vrstami tako znatno škodo, da so zmagjevali celo najstarejši vojaki kar z glavami in pripisovali vso krivdo neprevidnosti in prevlekemu približanju k obzidju.

Ko bi tudi naslednje jutro prineslo zmagot, vendar ni obetalo nikakor slave. Kaj bi značilo vzetje 'neznatne trdnjave in samostana za takšne zmagovalec, kakršni so bili Švedje? Samo hrepnenje po bogatem plenu je še krepčalo njih dobro voljo; za to pa se je polastili oni sveti strah, s kakršnim so stopili zavezni poljski polki pred slovečo Jaso Goro, tudi Švedov. Samo v tem je bila razlika, da so prvi trepetali pri misli na cerkveni rop, drugi pa so se zopet bili nekaj nenavadnega, česar si niti sami niso znali pojasniti in kar so imenovali s plošnim menom: čari. Če je verjel vanje sam Mueller, kako bi naj ne verjeli vanje njegovi vojaki?

Poslednji so zapazili, da se je Muellerjev konj pod njim nenkrat ustavil, jel siliti nazaj, odpril gobec, pobesil ušesi ter žalostni praskajoč ni hotel stopiti naprej. Stari general ni pokazal na sebi strahu, toda še drug dan je odstopil to pozicijo knezu Heskemu, sam pa se je pomaknil z večjimi topovi na severno stran samostana, k vasi Čenhostovki. Tam je čez noč delal nasipe in hotel drug dan naskočiti trdnjavo.

Komaj se je zavisalo, so začeli topničarji streljati, toda to pot so prvi začeli grometi švedski topovi. Sovražnik ni hotel precej iz početka napraviti v zidu preloma, da bi planil skozi na oblečence; hotel jih je samo osupniti, zasipati s kroglijami cerkev in samostan, zanetiti požar, zdrobiti topove, pobiti ljudi in razširiti strah.

Na samostansko obzidje je stopila znovic procesija, ker ničesar ni tako okrepčalo borilce, kakor pogled na Najsvetejše in na mirno z njim korakajoče menihe. Samostanski topovi niso ostali sovražniku dolžni odgovora. Zdelo se je, da se zemlja stresa v svojih tečajih. Morje dima se je razgrinjalo nad samostanom in cerkvijo.

Kakšni trenutki, kakšen prizor je bil to za ljudi, in takih je bilo veliko v trdnjavi, — ki niso nikdar v življenju zri v krvavo obličje vojne! Tu si slišal neprestano grom topov, videl blisk, dim; čul žvižganje krogelj po ozračju, strašno sikanje granat, treskanje padajočih krogelj ob tlak, gluhe udarce ob steno, zvenket raz-

bitih sip in polom stoyal. Ves ta čas ni bilo niti za trenutek pokoja, niti oddiha za na pol z dimom zadušene prsi; pač pa se je sipala čimdalje nova toča krogelj in sredi te zmešnjave so se oglašali na raznih straneh trdnjave, cerkve in samostana, osupljivi glasovi:

"Gori! Gori! Vode! Vode!"
"Na strehe s kavljit! Prinesite več plahit!"
Na obzidju pa si čul krik po vojni razgretih vojakov:

"Više top!... Višje!... med poslopja!... Sprožil..."

O poldne se je streljanje še pojačilo. Zdelo se ti je, da ugledajo, kadar se dim poleže, švedske oči samo kup krogelj in granat na mestu, kjer je stal samostan. Dim od apna, ki so ga skrčale krogelje z obzidja, se je zmešal z dimom smo dnika ter zakrivil pogled. Duhovniki so znovic stopili na obzidje s svetinjami:

Strelji so postajali redkejši. Toda naenkrat se je na stolpu, na novo pozidanem po požarju, oglašilo ubrano petje pobožne pesni, ki je donele daleč naokrog, da jo je bilo slišati celo tja do švedskega tabora. Lahko si razločil besede:

"Bogorodnica, Devica,
Od Boga slavljena Marija!..."
Zopet je prislačilo nekoliko granat. Čul si polom stropa in strehe in na to krič: "Vode!" na kar je pesem donela dalje:

"Pri svoje Sinu, Rešeniku,
bodi naša priprošnica,
bodi naša pomočnica..."

Kmitie je stal na obzidju pri topu, obrnjen proti vasi Čenhostovski, v kateri se je nahajal sam Mueller, in odkoder je prihajal najhujši ogenj, odrinil na stran manj izurjenega topničarja ter začel sam delati. Delal je tako izborno, da je moral, če tudi je bil listopad in hladno vreme, kmalu sleči jopič, da je imel konečno na sebi same hlače in srajco.

Ljudem ki niso poznali vojne, je rastle srce pri pogledu na tega vojaka iz krvi in kosti, toča krogelj, uničevanje, smrt — zdelo tako navadno kakor ribam voda.

Imel je nagrbčeno čelo, ogenj v očeh, rdečico v obrazu in nekako divje veselje na licu. Sedaj pa sedaj se je sklonil nad top ter meril, ves zamisljen v boj, misli ni na nič drugega: Ko je naravnal top, se je zvrnil po konecu ter zakričal: "sprožil!" in ko je Soroka prikladal zaigalnice, je skočil on na rob obzidja zasledoval ušinek krogelje, in tu pa tam zaklical naj bi namerili znovic top...

Njegove bistre oči so prodirale prah in dim. Ako je le ugledal kje med stavbami večjo tolpo klobukov ali čelad, takoj je naravnal na ujo svoj top ter jih razprašil na vse strani.